

DOBŘÍKOVSKÉ NOVINY – MIMOŘÁDNÉ VYDÁNÍ

I. SVĚTOVÁ VÁLKA S Odstupem 100 LET

Vydává Obecní úřad Dobříkov, č.p. 29, 566 01 Vysoké Mýto, IČO 00278718, e-mail: obec@dobrikov.cz, pro informace občanům ZDARMA. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod reg. číslem: MK ČR E 12746. **Datum vydání: 28.7.2014**

ÚVODNÍK K MIMOŘÁDNÉMU ČÍSLU DOBŘÍKOVSKÝCH NOVIN

Letos si připomeneme významné výročí – 100 let od vypuknutí první světové války. Tento konflikt měl klíčový význam pro naše země, protože na jeho konci se zrodilo samostatné Československo.

Do tohoto velkého světového běsnění bylo zapojeno velké množství našich předků Dobříkováků a Rzováků, kteří bojovali na různých frontách konfliktu. Na památníku padlým ve světové válce jsou na návsí před č.p. 27 jména těch, kteří se už nikdy nevrátí. Do nového století se přitom naši předkové dívali se značným optimismem, tak jako my dnes. Dvacáté století přineslo nové vynálezy, které měly posloužit celému lidstvu: rychlejší a větší lodě, automobily se spalovacími motory i úžasné létající stroje. Všechny novinky techniky měly ale záhy posloužit válečné mašinérii. Důsledky byly nedozírné: mrtvých se počítalo na miliony, rozpadly se celé státy, téměř každá rodina měla svého padlého. Jako by to nestačilo, Evropa si pořídila ještě jednu II. světovou válku, na jejímž konci si v podstatě USA a Sovětský svaz rozdělily Evropu se všemi důsledky, které ještě dnes ovlivňují náš život. Ta vzpomínka na šílené vraždění v první válce vymizela a dnes nevíme, co všechno se může opakovat. Tyto stránky jsou jen malé připomenutí, že je nám to velmi blízká historie, která se doufám nemůže opakovat.

Jiří Svatoš

KRONIKA DOBŘÍKOVA K PRVNÍ VÁLCE

Dne 28. června konalo Sokolstvo „Slet sokolský“ v Brně. Zúčastnilo se ho 5 bratří ze zdejší jednoty, kteří po svém návratu i nedokončeného sletu první přinesli zprávy o předzvěstech války, čemuž následovalo: **dne 26. července 1914 mobilizace veškeré branné moci a dne 28. července 1914 vypovědělo Rakousko Srbsku válku, což působilo velmi depresivně.**

Mobilizačními vyhláškami byli do 24 hodin povoláni následující občané:

Josef Kopecký čp. 22, Mataj Frant., František Toušek čp. 12, Jan Svatoš čp. 44, František Čihák čp. 6, Jan Toušek čp. 31, František Kaplan čp. 55, Rudolf Styblík - učitel zdejší školy, Josef Severin čp. 86, Josef Reichstadter čp. 18, František Reimer čp. 75, Josef Novák čp. 47, Jaroslav Reichstadter čp. 18, Rudolf Šváb čp. 17, Josef Svatoš čp. 28, František Jukl čp. 70, František Horáček čp. 45, Bedřich Horáček čp. 5, Jan Severa čp. 19, Jan Kadrmaz čp. 11, Josef Pinkas čp. 60, Jindřich Kysela čp. 27.

Vojáky aktivními t.č. byli:

Bachura František, Skřivánek František, Jiroušek Bohumil, Paleček Josef.

Toutéž vyhláškou byli vzati zpět dne 27. července půjčení, erární koně a sice: Houdkův 74, Dostálův 66 a Toušků 2.

Dne 29. července byl odvod všech soukromých koní, byli odvedeni: Kyselův, Horáčků a Nováků, kteří i s postroji ihned zůstali ve Vysokém Mýtě. Později odvedeni byli: Svatošův č 20 a 21, Kopeckův a Dostálův.

Mimo vojáky byli povoláni i nevojáci na práci do Chocně na dráhu. Byli to:

Toušek František čp. 2, Toušek Václav, Horáček Josef, Mataj Josef, Houdek Václav, Pinkas František, Svatoš František kolář a jiní.

Dalšími vyhláškami povoláni postupně na vojnu následující:

František Kvapil čp. 65, Jan Němec čp. 88, František Jiroušek čp. 58, František Jeništa, Jan Němeček čp. 34,

Josef Vojtíšek čp. 22, Jan Schejbal čp. 56, Bohumil Hanzl čp. 38, Josef Mňuk čp. 82, František Toušek čp. 2,

František Plocek čp. 66, František Schejbal, Josef Kopecký čp. 11, Josef Baťa čp. 46, František Vojtíšek čp. 32,

Jaroslav Svatoš čp. 21, Josef Novák čp. 9.

Mezi tím dne 4. září byl zatčen p. poslanec Klofáč na letním bytě u Horáčků čp. 5 a odvezen v poledne automobilem v průvodu četníků, ovšem po důkladné prohlídce. Pan poslanec byl na to již připraven, a proto nepodařilo se jim nalézt u něho něco závadného. Přes to však byl vězněn až do amnestie.

Každý, kdo chtěl jít přes hranice katastru obce, musel mít legitimaci obecní úřadem potvrzenou, což působilo veliké obtíže, neboť naše pozemky rozkládají se v různých katastrech.

Dne 5. srpna císařské nařízení: Žňové komise v každé obci je povinen zřídit starosta. Členy jejími jsou: František Tupec, Jan Horníček, Jan Dostál, Josef Toušek a František Svatoš čp. 21

Dne 27. srpna vyhořely o 1 hod ráno panské stodoly a ovčín v Dobříkově a chytalo též u Kopecků. 8 dní trvalo, než oheň strávil všechny jejich zásoby.

Poznámka: Má to spálit oheň nebo sežrat VČRU (Vojenský erár Rakousko-Uherska).

Rok 1915

Během roku 1915 bylo z naší obce odvedeno dalších 32 mužů.

Dne 14. dubna 1915 sbírají se tu kotle měděné, kliky, a jiné věci k válečnému účelu. Zvonek obecní byl dodatečně sebrán na popud faráře Kotyzy ze Zámrsku.

Obětí války stali se hned v prvním čase: Josef Kopecký čp. 22, František Kaplan čp. 55, Jan Severa čp. 19 a František Plocek čp. 66.

V dalším období sluší zaznamenati tyto bolestné ztráty:

Toušek Jan čp. 72, padl na italském bojišti a Josef Mataj při nuceném ústupu na řece Piavě nalezl smrt, v jejích vlnách.

Na počátku tohoto roku (1915) dostali se k nám polští uprchlíci. Do Zámrsku jich bylo přiděleno 160, k nám 16. Hlavní jejich středisko bylo v Chocni. Zde vystavěny byly pro ně baráky ze dřeva, měli vlastní kostel, školu, nemocnici, své lékaře a vůbec vlastní zprávu. A celé toto Polské město vysvěceno 17. ledna. S počtem obyvatelstva mohlo se rovnati některému střednímu městu. Obývalo je v jistém období přes 22 000 lidí.

Rok 1916

Dále sluší zde zaznamenat smutný osud zdejšího učitele, Rudolfa Stýbla. Při mohutné ofenzívě ruské v r. 1915 dostal se do ruského zajetí. V únoru 1915 psal z nemocnice v Moskvě, v dubnu ze Simbirska. V červnu pak 1916 došla ze Serdobska v gubernii Saratovské smutná zpráva, že v tamní nemocnici zemřel dne 5. dubna 1916 zánětem mozkových blan.

Do úmrtí válečného spadá i úmrtí císaře Františka Josefa 1. Zemřel 21. listopadu 1916 po 68 letech panování sešlostí věkem. Byl to muž bez srdce, rytíř bez ctností, panovník bez schopností. A při tom cynický nepřítel všeho Slovanstva.

Rok 1917

Konečně dlužno ještě zmíniti o tragickém osudu manželů Svatošových čp. 44. Měli 3 syny, kteří právem se mohli zváti chloubou svých rodičů. Pro svou neobyčejně milou povahu, šlechetné srdce a zejména osvětové snahy těšili se všude lásce, vážnosti a oblíbě. První, František, byl hospodářem ve Velinách, druhý, Antonín, profesorem v Německém Brodě a třetí, Jan, měl převzítí rodinné hospodářství doma. Všichni tři byli povoláni do boje, ale žádný z nich se nevrátil. První dva padli na ruském bojišti v Karpatech a třetí, Jan, zasažen byl 15. listopadu v Lublani na nádraží za příjezdu Karla, přijíždějícím vlakem a na místě usmrčen.

Rekvise: Jimi se rozumělo nucené odvádění plodin a výrobků pro stát. Takové rekvisece opakovaly se až několikrát do roka. Nerekvírovalo se pouze obilí, ale i seno, sláma, dobytek, tuky i kovy, takže rekvisece později zvrhly se v hotové drancování, jež tu a tam mnohdy bylo provázeno směšnými anekdotami o poschovávaném zboží onde zase ale smutnými vzdechy postiženého

Výňatek z publikace Michala Kašpara „ Václav Klofáč vzestup a pád prvorepublikového politika“

Válečná horečka se rychle stupňovala. 8. srpna odjel z Vysokého Mýta 98. pěší pluk o síle osmi tisíc mužů na frontu do Ruska. V tu dobu už byla dokončena mobilizace záloh. Mezi prvními 27 branci z Dobříkova byl i Klofáčův syn Jaroslav, ten musel být na své vojenské povinnosti 19. srpna upozorněn četníkem. O dva dny později odjel se svým otcem do Prahy, kde se musel hlásit k vysokomýtskému 30. zeměbraneckému pluku. Všichni doufali, že zeměbranecké pluky budou nasazeny pouze v týlu, nicméně se tak nestalo a vysokomýtský pluk ihned zamířil na ruskou frontu. Rakouští velitelé si stěžovali na naprostou nekázeň a nespolehlivost pluku a přičítali to právě Klofáčově agitaci, vojsku se přezdívalo „Klofáčův pluk“. Na frontě začali muži brzy přebíhat k nepříteli a již 26.10 1914 byl 30. Vysokomýtský pluk jako první rozpuštěn a vojáci přiděleni do 9., 11.a 12. zeměbraneckého pluku. Později byl pluk znovu sestaven jako 30. střelecký pluk, ale v březnu 1915 znovu přešla k Rusům hlídka 19 mužů. Přechody se opakovaly a pluk hodnocený jako naprosto nespolehlivý byl v září 1918 převelen do severní Itálie, kde ho také zastihl konec světové války. Dne 26.10.1918 dostal rozkaz pochodovat do první linie: pluk se vzbouřil a u vesnice Sarone severozápadně od města Sacilie u Piavy se 294 mužů s plnou výzbrojí, výstrojía proviantem obrátilo a dalo se na pochod přes Alpy domů (na místě zůstalo 208 důstojníků a vojáků německé národnosti). Podplukovník Beran vojsko přemluvil, aby přešli k Srbům, ale stejného dne je u Gorice dostihla zpráva o rozpadu Rakouska-Uherska a vyhlášení Československa. Do Vysokého Mýta se pluk slavně vrátil ve třech transportech 15.11.1918 s větší částí výzbroje, střeliva a proviantu. Nejstarší Klofáčův syn musel se svým jménem známého antimilitaristy na vojně zažívat skutečně krušné chvíle, ještě při transportu si jeho jména všiml jeden z německých důstojníků a zařídil mu přeložení od českého pluku do čistě německého salzburského pluku. Se svou jednotkou se mladý Klofáč dostal na italské bojiště do jižního Tyrolska, kde byl v listopadu roku1917 raněn kamenem, který odtrhla dělová koule, 21. prosince svým zraněním podlehl. Po válce byl v Dobříkově postaven pomník všem padlým dobříkovským a rzovským občanům. Socha znázorňuje postavu mladého atleta vyrůstající z ohně. Oním atletem je právě Klofáčův syn Jaroslav.

Poznámka

BĚHEM 1. SVĚTOVÉ VÁLKY ZAHYNULO 19 MUŽŮ Z DOBŘÍKOVA A 2 ZE RZŮ

Zdena Schejbalová, kronikářka

Pokud máte někdo nějaké fotografie, dokumenty, nebo vzpomínku na toto období, rádi Váš příspěvek uveřejníme v příštím čísle Dobříkovských novin. Předem děkujeme.

Redakce Dobříkovských novin

VELKÁ VÁLKA

I. světová válka, tak se u nás zpravidla označuje celosvětové válečné běsnění vymezené léty 1914 – 1918. Ve většině států světa se tento konflikt nazývá „Velká válka“, já si toto označení dovolím používat stejně. Ne snad z důvodu „světovosti“, ale proto, že tahle válka skutečně „Velká“ byla a to nejen svým rozsahem, ale především svými důsledky. V roce stého výročí jejího vypuknutí se na malém prostoru pokusím „Velkou válku“ ve zkratce připomenout.

Rokem 1914 končí zlatý věk civilizace. V letech těsně před vypuknutím války prožívá lidstvo opojení vlastní dokonalostí: Albert Einstein formuluje převratné fyzikální zákony, Henry Ford ze své továrny vypouští stovky nových automobilů, Charlie Chaplin začíná v Hollywoodu natáčet němé filmy, Pablo Picasso udivuje svět obrazy, na kterých je všechno jinak, Louis Armstrong zkouší na trubce rozehrát své první jazzové tóny, Pierre de Coubertain obnovuje olympijské hry atd. Všem je krásně a svět se řítí vstříc nové době. Všichni věří, že s přibývajícím rozmachem vědy, průmyslu a kultury nemůže nic tuto idylu ohrozit. Jenže probuzení ze snu přichází velice rychle a bez kompromisů. Atentát, mobilizace, hlad, nemoci, smrt. Válka v podobě jakou nikdo předtím nezažil.

Dne 28. června 1914 zastřelil srbský atentátník Gavrilo Princip následníka Rakousko-Uherského trůnu Františka Ferdinanda d´Este i s jeho manželkou Žofií v bosenském Sarajevu. Nad Evropou již dlouho visela černá mračna války a dvě skupiny tehdy nejmocnějších států světa (Trojspolek x Trojdohoda) jen čekaly na vhodnou záminku k rozpoutání vzájemného otevřeného konfliktu, ve kterém by mohli přímo změřit síly. Principovy výstřely odstartovaly do té doby největší katastrofu v dějinách lidstva, katastrofu pro obyčejné lidi jako byl on sám, ale katastrofu také, pro politickou elitu světa. Elitu, která v touze získat moc, ztratila všechno. Teprve sarajevskými výstřely fakticky začíná 20. století - „Století válek“.

Již o měsíc později od atentátu dochází k vzájemnému vyhlašování si války mezi mocnostmi a k postupnému zapojování dalších států do bojů na jedné nebo druhé straně protivníků. Vlnu počátečního nadšení vystřídá tvrdé vystřízlivění, tváří v tvář krutostem, které sebou nese moderní pojetí války. Kulometry, letadla, tanky, útoky bojovým plynem a další technické „vymoženosti“ kosí lidi po statisících. K tomu nemoci, hlad a totálně rozvrácené a rozbité zázemí. Rozsáhlé oblasti naprosto mění svůj vzhled a charakter. Z úrodných polí se stávají pole rozoraná dělostřeleckými granáty, z luk improvizovaná pohřebiště o tisících křížů, města se mění v hromady trosek a vesnice mizí z map úplně.Po čtyřech letech bojů přichází 11.11. 1918 vytoužený mír, který zcela změní politickou mapu Evropy. Mír a následné mírové dohody uzavřené ve Versailles „rozhýbe“ hranice států po celém světě a svým způsobem s nimi „třese“ dodnes. Na troskách poražených velmocí vznikají nové státy s úplně novými politickými režimy. Jedním z nováčků je i naše země, Československá republika.

Vznik ČSR je těžce zaplacen desítkami tisíc mrtvých Čechoslováků na bojištích po celém světě. Byli to mladí kluci, kteří rukovali do boje na všech stranách fronty, mnohdy umírali v uniformě úplně jiného státu, než v jaké do války vstupovali. Několik z nich bylo i od nás z Dobříkova. Jména těch, co neměli štěstí a domů se živí nevrátili, si můžeme přečíst na podstavci pomníku, který na jejich památku dala zbudovat obec Dobříkov v blízkosti dnešního Konzumu. Za každým jménem se skrývá utrpení jeho nositele způsobené válkou, ale také stěží sdělitelná bolest pozůstalých, kterým z vůle politických špiček zabili syna, manžela, tátu... .

Velká válka přinesla politický i faktický rozvrat velmocí: Německa, Rakousko-Uherska, Ruska, Turecka... V koloniích na celém světě se začíná probouzet touha národů po vlastním řízení státu, tato snaha do 50let vyústí ve zhroucení koloniálního systému vůbec. Na evropských bojištích poprvé aktivně zasahují Spojené státy americké, právě od této chvíle se stávají rozhodujícím hráčem na poli celosvětové politiky. Pádem starých režimů se v Evropě otevřela cesta novým – socialismu v Rusku a jen o málo později fašismu v Itálii a Německu.

Velká válka byla válkou, která měla ukončit všechny války. Neukončila nic, naopak již podpisem mírové smlouvy zavdala příčinu dalším válkám. Například českoslovenští vojáci se po návratu z fronty do nové vlasti ihned přemísťovali na nové bojiště do oblasti Slezska, kde ve válce s Polskem hájili čerstvě vytvořenou hranici. Stejný úkol ve stejné době je čekal na jižním Slovensku, kde bojovali o jinou nově ustavenou hranici, tentokrát s Maďarskem. Podmínky dohodnuté ve Versailles nevyhovovaly nakonec nikomu a místo trvalého míru naopak připravily živnou půdu pro vznik ještě ničivějšího konfliktu, 2. světové války.

Velká válka začala kvůli chamtivosti jedinců v čele několika států, ale skončila ztrátami všech lidí bez rozdílu společenského postavení. Církev ztratila kredit strážce morálky, ta zůstala zasypaná na dně zákopů měnicích se v hromadné hroby. Vládnoucí politici ztratili důvěru veřejnosti, neboť právě oni byli zodpovědní za prožitě čtyři roky hrůzy. Občané všech států zatažených do války ztratili své nejbližší. Lidstvo jako takové ztratilo iluze o vlastní dokonalosti, ztratilo naději a s ní i víru samo v sebe.

Pavel Kašpar

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

Povoláním kolář František Svatoš č.p.62 dědeček paní Zdeny Schejbalové – kronikářky na snímku stojí první zleva s hrnečkem píše mimo jiné asi ve chvatu a s chybami: „ abych se mohl dostat na tu žádost od opce zdaly o mně obec žádala čekam z dychtivosti, jak to dopadne stejně špatně ja nejsem tak šťastny ale přece doufam a toužim po vas a dobříkovje Zdravy va Tatiček

Innsbruck, březen 1915

V rolnické škole 1915.

Česká průmyslová banka.

PROSPEKT.

III. daně prostá 5½% rakouská válečná půjčka

splatná dne 1. října 1930.

Vyhláška.

Na základě císařského nařízení ze dne 4. srpna 1914, ř. z. č. 202 o provedení úvěrních operací k úhradě nákladů na mimořádná opatření vojenská z důvodu zápletek válečných, vypsána jest daně prostá 5½% válečná půjčka, jejíž úhrnná výše stanovena bude dle výsledků veřejného upisování.

Úpisy válečné půjčky znějí na doručitele a vydány budou v kusech po K 100, 200, 1000, 2000 a 10.000 a na násobky K 10.000. Jsou datovány 1. října 1915 a opatřeny snímky podpisu c. k. finančního ministra, dále vzájemných podpisů presidenta a jednoho člena komise pro kontrolu státního dluhu. Vydány jsou v jazyku německém; podstatný obsah textu připojen jest v jazycích zemských. Válečná půjčka splacena bude c. k. státní správou dne 1. října 1930. C. k. státní správa vyhrazuje si však právo půjčku i před 1. říjnem 1930 zcela nebo z části splatiti. Dřívější splácení státi se může jen na základě předchozí nejméně tříměsíční výpovědi. Tato výpověď vyhlášena bude v úředním listě „Wiener Zeitung“.

Válečná půjčka zúročena bude ročně 5½% v pololetních pozadu jdoucích lhůtách, splatných 1. ledna a 1. července každého roku. Kusy opatřeny jsou 31 kupony, z nichž prvý dne 1. ledna 1916 a poslední dne 1. října 1930 splatný, jsou čtvrtletními, kdežto ostatních 29 vždy 1. ledna a 1. července splatné, jsou pololetními. Výplata kuponů a splacení půjčky stane se bez jakékoliv srážky daní, poplatků neb jiných dávek při předložení splatných kuponů, pokud se týče úpisů půjčky u c. k. pokladny státního dluhu ve Vídni.

Nároky z válečné půjčky promiňují se během 30 let, pokud jde o jistinu, a během 6 let, pokud jde o úroky, počínaje dnem jich splatnosti.

Obchody 5½% válečné půjčky nepodléhají dani z obratu cenných papírů.

Ve Vídni 5. října 1915.

C. k. ministr financí.